

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ТА МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Психологія міжособистісного спілкування Модуль 1. Загальна психологія. Модуль 2. Психологія комунікації. <i>нормативний</i>
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2022-2023 / 4 семестр / 2 курс
Викладач	Кобильнік Лілія Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Профайл викладача	http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/kafedra-psyhologiyi/sklad-kafedry-psyhologiyi/kobylnik-liliya-mykolayivna/
Контактний тел.	(0619)-44-86-24, 0971302216
E-mail:	liliia_kobylnik@mdpu.org.ua
Сторінка курсу в MOODLE	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=5522
Консультації	Консультації проводяться щочетверга (14 ⁰⁰ -16 ⁰⁰), місце проведення – кафедра (аудиторія 123)

1. Анотація до курсу

Курс «Психологія міжособистісного спілкування» (М1 Загальна психологія. М2 Психологія комунікації) має на меті ознайомити здобувачів вищої освіти неспеціальностей із предметом психологічної науки, походженням та розвитком психіки в процесі

біологічної еволюції, сучасним станом загальної психології та психології комунікації та перспективою їх розвитку, інструментальною, пізнавальною та регулятивною функціями психіки, з основними методами та технологіями дослідження особливостей психіки людини, ознайомить з особливостями спілкування, професійного та міжособистісного діалогу, соціального сприйняття, міжособистісними та внутрішньоособистісними конфліктами.

Мета та цілі курсу

- 1) забезпечення здобувачів вищої освіти неpsychологічних спеціальностей знаннями з загальної психології на основі теоретичних знань;
- 2) формування уявлення про місце психології в системі наук, її зв'язку з іншими суміжними дисциплінами;
- 3) ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними методами досліджень в загальній психології;
- 4) надання ґрунтовних теоретичних знань про структуру феномена спілкування;
- 5) розширення уявлення щодо ефективної міжособистісної комунікації;
- 6) висвітлення особливостей ведення публічного виступу;
- 7) розкриття сутності, особливостей та способів розв'язання конфліктів у психології.

Методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. За джерелом інформації:

- словесні (лекція – традиційна, проблемна, лекція-презентація із застосуванням ІКТ; семінари, пояснення, бесіда);
- практичні (опрацювання наукових досліджень, технології case-study, проблемно-пошукові, компетентісно-орієнтовані);
- наочні (демонстрація, спостереження, ілюстрація).

2. За логікою передачі та сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі (проектні), творчі.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: дидактична дискусія, «мозковий штурм», технології case-study, психологічний квест, демонстраційні методи, практико-орієнтоване «занурення» у ситуацію, створення ситуації пізнавальної новизни.

2. Формат курсу

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох змістових модулів, які є логічно завершеними, відносно самостійними, цілісними частинами навчального плану, засвоєння яких передбачає проведення модульних контрольних робіт та аналіз результатів їх виконання. Викладання курсу передбачає проведення лекційних та семінарських занять. В процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти також повинні виконати компетентісно-орієнтовані завдання, активно приймати участь в обговоренні дискусійних питань, вирішувати індивідуально та у групі ситуативні завдання й кейси (case-study), ознайомитися з можливостями використання психодіагностичного інструментарію й сучасними психокорекційними технологіями в рамках діяльності Лабораторії психофізіологічних досліджень та Лабораторії психології здоров'я. Впродовж вивчення курсу здобувачі вищої освіти отримують практичні рекомендації щодо поєднання методологічних принципів, взаємозв'язку традиційних підходів і новітніх розробок в психологічній науці, складають схеми «Класифікація психічних явищ», «Психічний розвиток особистості на різних вікових етапах», «Сучасні психолого-педагогічні технології ефективної комунікації».

3. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнім компонентом

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

4. Результати навчання

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
К-сть годин – 90 годин (ECTS - 3 кредити)	16	20	54
Модуль 1. Загальна психологія – 45 годин (ECTS – 1,5 кредити)	8	10	27
Модуль 2. Психологія комунікації - 45 годин (ECTS – 1,5 кредити)	8	10	27

6. Ознаки курсу:

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний\вибірковий
2022-2023	4	035 Філологія Германські мови та літератури (переклад включно), перша- англійська	2 (4 семестр)	нормативний

4 семестр – іспит (письмовий).

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

В процесі викладання курсу «Психологія міжособистісного спілкування» (М1 Загальна психологія. М2 Психологія комунікації) використовується наступне технічне та програмне забезпечення:

- ноутбук;
- мультимедійний проектор (для демонстрації презентаційного матеріалу, аудіо- та відеозаписів);
- електронна база психодіагностичних методик (клінічна, патопсихологічна діагностика, діагностика розвитку дитини, діагностика психофізіологічного розвитку, профвідбір) Лабораторії психофізіологічних досліджень;
- обладнання для проведення тренінгової роботи;
- психокорекційні матеріали (кольоровий пісок, камінці, воскові планшети) Лабораторії психології здоров'я;
- арт-терапевтичні матеріали (фарби, глина, олівці та ін.) для впровадження елементів арт-терапії.

8. Політики курсу

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** всі види робіт необхідно виконувати у визначені строки.
- Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Пропущені заняття відпрацьовуються протягом 2 тижнів на кафедрі в часи консультацій викладача.
- Питання щодо курсу можна задати викладачу через мережу Facebook, MOODLE, Вайбер, Телеграм або E-mail.
- **Політика щодо академічної доброчесності:** списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot, сервіс MOODLE).
- **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із

керівником курсу.

- На заняттях вітаються прояви креативності та індивідуальний підхід до кожного здобувача вищої освіти.
- При оцінюванні враховується активність і відвідуваність занять.

9. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль I. Загальна психологія						
Тема 1. Психологія як галузь наукового знання	14	2	4			8
Тема 2. Психологія особистості. Діяльність	10	2	2			6
Тема 3. Пізнавальна функція психіки	11	2	2			7
Тема 4. Регулятивна та інструментальна функції психіки	10	2	2			6
Усього за Модуль 1	45	8	10			27
Модуль II. Психологія комунікації						
Тема 5. Поняття і сутність феномена спілкування в психології	14	2	4			8
Тема 6. Комунікативний аспект процесу спілкування	10	2	2			6
Тема 7. Поняття та види маніпуляцій у процесі спілкування. Соціальна перцепція	11	2	2			7
Тема 8. Феноменологія конфліктної комунікації	10	2	2			6
Усього за Модуль 2	45	8	10			27
Усього	90	16	20			54

Завдання для самостійного опрацювання

Ряд питань дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу.

№ з/п	Назва теми та питання, що вивчаються	Форми контролю
1.	Тема 1. Психологія як галузь наукового знання 1. Історія становлення психології. 2. Загальна характеристика психології як науки. 3. Основні поняття, принципи і категорії психологічної науки. 4. Свідомість - вища форма психіки. Несвідоме в психіці людини. 5. Класифікація загальнонаукових методів дослідження психіки	Фронтальне опитування Тестове опитування Структурно-логічні схеми Кросворд
2.	Тема 2. Психологія особистості. Діяльність. 1. Поняття про особистість в психології. 2. Структура особистості. 3. Аналіз основних теорій особистості світової психології. 4. Психологічна характеристика діяльності. 5. Потребнісно-мотиваційна сфера особистості	Письмове опитування Тестове опитування (КВІЗ) Практико-орієнтовані завдання Доповіді
3.	Тема 3. Пізнавальна функція психіки 1. Увага та її роль в навчальному процесі 2. Сенсорно-перцептивна сфера психіки людини 3. Пам'ять та її місце в психіці людини 4. Інтелектуальна діяльність людини 5. Уява як основа творчої діяльності людини	Фронтальне опитування Компетентнісно-орієнтовані завдання Письмова самостійна робота Доповіді Підготовка та захист презентаційних матеріалів
4.	Тема 4. Регулятивна та інструментальна функції психіки 1. Загальна характеристика емоційної сфери психіки людини 2. Роль волі в діяльності і поведінці людини 3. Темперамент та його місце в житті людини 4. Характер як системоутворююча властивість особистості 5. Здібності особистості як основа її креативного розвитку	Групове опитування Структурно-логічні схеми Практико-орієнтовані завдання Доповіді
5.	Тема 5. Поняття і сутність феномена спілкування в психології 1. Поняття спілкування. 2. Значення спілкування в житті людини. 3. Структура спілкування. 4. Функції спілкування. 5. Види та рівні спілкування.	Індивідуальне опитування Компетентнісно-орієнтовані завдання Термінологічний диктант
6.	Тема 6. Комунікативний аспект процесу спілкування 1. Структура комунікативного процесу 2. Поняття говоріння в психології. Слухання та його особливості 3. Види слухання. Техніки рефлексивного слухання 4. Поняття комунікативного бар'єру в психології 5. Класифікація бар'єрів спілкування	Підготовка та захист презентаційних матеріалів Розв'язання проблемно-пошукових завдань (робота у підгрупах) Кросворд

7.	Тема 7. Поняття та види маніпуляцій у процесі спілкування. Соціальна перцепція 1. Поняття маніпуляції в психології. Засоби маніпулятивного впливу в процесі спілкування 2. Характеристика маніпулятора та шляхи захисту від маніпуляції 3. Поняття соціальної перцепції. Вікові особливості соціальної перцепції 4. Особливості формування першого враження. Ефекти соціальної перцепції 5. Самопрезентація як цілеспрямоване формування першого враження 6. Механізми розуміння партнера по спілкуванню	Компетентнісно-орієнтовані завдання КВІЗ Індивідуальне опитування Розробка кейсу
8.	Тема 8. Феноменологія конфліктної комунікації 1. Конфлікт як складне соціальне явище. 2. Класифікація конфліктів 3. Структурна модель конфлікту. Функції та динаміка конфлікту. 4. Теорії механізмів виникнення конфліктів. Трансактний аналіз конфліктів 5. Трьохвимірна модель стратегій поведінки особистості в конфлікті Томаса-Кілманна	Письмове опитування Компетентнісно-орієнтовані завдання Структурно-логічні схеми Підготовка та захист презентаційних матеріалів Розробка кейсу

Питання до екзамену

1. Місце психології в системі наук.
2. Історичні етапи розвитку психології.
3. Галузі практичного застосування психології.
4. Категоріальний апарат та принципи психології.
5. Основні форми прояву психіки: психічні процеси, стани, властивості.
6. Функції психіки: взаємозв'язок сигнальної та регулятивної функцій.
7. Багаторівнева структура психіки людини: свідоме та несвідоме.
8. Механізми захисту Я.
9. Наукові методи психології: організаційні (лонгітюдний, комплексний, порівняльний), емпіричні (спостереження, самоспостереження, експеримент (лабораторний, природний, формуючий), бесіда, анкети, тести та ін.), методи обробки даних (кількісної та якісної), інтерпретаційні (генетичний, структурний, системний).
10. Методи і методики вивчення особистості.
11. Визначення особистості.
12. Основні теорії особистості: теорія В.Джемса, фрейдизм і неофрейдизм, гуманістичні теорії особистості, культурно-історична теорія Л.С.Виготського, логотерапія В.Франкла, особистість у теорії С.Л.Рубінштейна, О.М.Леонтьєва, Б.Г.Ананьєва, концепція особистості Г.С.Костюка та ін.
13. Індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність, людина. Психологічна структура особистості.
14. Я – концепція. Структура Я – концепції: 1) когнітивна складова (Я – образ та його види); 2) емоційно – оцінна (само ставлення, самооцінка та її види та типи, цінності як критерії оцінювання); 3) поведінкова складова.
15. Мова та мовлення. Спілкування.

16. Засоби, мотиви, механізми спілкування.
17. Зміст і психологічна структура діяльності.
18. Поняття провідної діяльності. Види діяльності.
19. Мотиваційна (спонукальна) сфера особистості як джерело активності: потреби, мотиви, цілі, переконання, ціннісні орієнтації, ідеали, наміри, інтереси, установки, диспозиції та ін.
20. Види відчуттів. Види сприймання.
21. Психологія сприймання навчального матеріалу.
22. Види та процеси пам'яті.
23. Заучування і прийоми його організації.
24. Види та операції мислення та його індивідуальні особливості.
25. Поняття про уяву. Активна роль уяви у проблемних ситуаціях та творчості.
26. Види та властивості уваги та їх характеристика.
27. Вольове зусилля. Ризик.
28. Емоційна сфера особистості. Емоції та почуття.
29. Почуття та їх особливість. Зміст вищих почуттів, їх формування у школярів.
30. Врахування особливостей типів темпераменту в навчально-виховному процесі.
31. Генезис (розвиток) здібностей. Творчі здібності. Психологічні умови розвитку творчої особистості.
32. Поняття спілкування.
33. Значення спілкування в житті людини.
34. Структура спілкування.
35. Функції спілкування.
36. Види та рівні спілкування.
37. Структура комунікативного процесу
38. Поняття говоріння в психології.
39. Види слухання.
40. Техніки рефлексивного слухання
41. Поняття комунікативного бар'єру в психології
42. Класифікація бар'єрів спілкування
43. Поняття маніпуляції в психології.
44. Засоби маніпулятивного впливу в процесі спілкування
45. Характеристика маніпулятора та шляхи захисту від маніпуляції
46. Поняття соціальної перцепції.
47. Вікові особливості соціальної перцепції
48. Особливості формування першого враження.
49. Ефекти соціальної перцепції
50. Самопрезентація як цілеспрямоване формування першого враження
51. Механізми розуміння партнера по спілкуванню
52. Конфлікт як складне соціальне явище.

53. Класифікація конфліктів
54. Структурна модель конфлікту.
55. Функції та динаміка конфлікту.
56. Теорії механізмів виникнення конфліктів.
57. Трансактний аналіз конфліктів
58. Трьохвимірна модель стратегій поведінки особистості в конфлікті Томаса-Кілманна

10. Система оцінювання та вимоги

Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни «Психологія міжособистісного спілкування» (М1 Загальна психологія. М2 Психологія комунікації), є сумою балів за виконання практичних завдань та самостійну роботу плюс бали, отримані під час іспиту. Впродовж семестру студент за поточний контроль отримує – 40 балів та під час складання 2-х модулів – 60 балів, загалом – 100 балів.

Здобувач освіти, відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (протокол №13 від 20.02.2020 р.) https://drive.google.com/file/d/14KeC_yldBuss-N0Q60DqWdwy9We1_uV4/view має змогу ініціювати процедуру визнання певного обсягу знань, умінь, навичок, компетентностей, отриманих у неформальній освіті.

Критерії оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (протокол №1 від 28.08.2020 р.) https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» (протокол №5 від 24.10.2019 р.) <https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkvL-LNTIjWRX/view>.

Система оцінювання

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Робота на практичному занятті Самостійна робота Усна відповідь, тестування, виконання практичних завдань	5 балів: 5- Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями 4- Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої

	<p>глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями</p> <p>3-Студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>2-Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки</p>
Тести для поточної роботи	<p>5 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – студент глибоко проробив роботу вченого, здійснив широкий аналіз зазначеної проблеми, вірно відображено ідею автора та основні моменти книги (монографії, статі), а також відобразив у рецензії власне відношення до проблеми і до роботи в цілому; склав 10 тестових завдань; – 4 бали – студент глибоко проробив роботу вченого, здійснив широкий аналіз зазначеної проблеми, вірно відображено ідею автора та основні моменти книги (монографії, статі), склав 10 тестових завдань; – 3 бали – студент глибоко проробив роботу вченого, здійснив широкий аналіз зазначеної проблеми, вірно відображено ідею автора та основні моменти книги (монографії, статі), але у рецензії не відображено власне відношення до проблеми і до роботи в цілому, склав менше ніж 10 тестових завдань; – 2 бали – спостерігаються суттєві помилки, студент не достатньо продемонстрував знання наукової праці вченого, не склав 10 тестових завдань;
Творчі завдання	<p>5 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – творчі завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 4 бали – творчі завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – творчі завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті,

	<p>– 2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат.</p>
Компетентнісно-орієнтовні завдання (кросворд, презентація, структурно-логічна схема тощо).	<p>5 балів (5 балів за кросворд або 5 балів за презентацію):</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – завдання виконано відповідно до змісту лекцій, містить не менш ніж 14 термінів, презентація; – 4 бали – завдання виконано відповідно до змісту лекцій, але термінів менш ніж 14, презентація; – 3 бали – завдання виконано не відповідно до змісту лекцій, недостатня кількість термінів, помилки щодо оформлення, презентація; – 2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, презентація.
Екзамен	<p>100 балів:</p> <p>По 25 балів (max = 75) – відповіді на 3 письмові теоретичні, аналітичні та практичні питання;</p> <p>25 балів – відповіді на 25 тестових завдань.</p> <p>Письмові відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 23-25 балів – дана повна правильна відповідь на підставі вивчення теорій, концепцій, законів, ідей тощо; матеріал усвідомлено, викладено в певній логічній послідовності, літературною мовою; відповідь самостійна, допустимі 1-2 несуттєві помилки (це помилки, при яких відповідь є правильною, але помилки представлені у вигляді некоректних висловлювань). При виконанні експериментальних робіт все виконано повністю і зроблені висновки. <i>Якщо це третє питання, то наведені правильні приклади. Продемонстровані практичні навички.</i> – 19-22 балів – дана правильна відповідь на підставі вивчених теорій, концепцій, законів, ідей тощо; матеріал усвідомлено, викладено в певній логічній послідовності, літературною мовою; Допустимі 2-3 несуттєві помилки, або деяка неповнота відповіді, неточність у викладенні матеріалу. Питання практичної значимості виконані правильно, без суттєвих помилок, зроблені висновки. Допускається неповнота приклада практичної значимості, але зроблений висновок є обов'язковим. – 15-18 бали – навчальний матеріал в основному викладений повно, але при цьому допущені 1-2 грубі помилки; відповідь неповна, хоча і відзначається необхідною глибиною, побудована незв'язно. При виконанні експериментальної роботи допущені 1-2 суттєві помилки. При розв'язуванні задач допущено не більше, ніж одну суттєву помилку, неповне тлумачення з деякими неточностями. – 13-14 бали – навчальний матеріал в основному викладений повно, але при цьому допущені 1-2 грубі помилки; відповідь неповна, хоча і відзначається необхідною глибиною, побудована незв'язно. При виконанні експериментальної роботи допущені 1-2 суттєві помилки. При розв'язуванні задач допущено не більше, ніж одну суттєву помилку,

	<p>неповне тлумачення з деякими неточностями. Відповідь виявляє незнання або нерозуміння значної частини навчального матеріалу; допущені істотні помилки, матеріал викладений незв'язно. При виконанні експериментальної роботи допущені грубі помилки – 10-12 бал – спостерігаються суттєві помилки, студент не достатньо продемонстрував знання. Відповідь виявляє повне незнання і нерозуміння основного та присутнього навчального матеріалу; повна відсутність експериментальних умінь; відповідь виявляє повне невміння розв'язати задачу.</p> <p>– 0 балів – жодної вірної відповіді.</p> <p>Тестові завдання: 1 бал – завдання виконано, 0 балів – завдання не виконано.</p>
--	--

1. Система оцінювання компетенцій студентів є стимулюючою, заохочувальною, максимально об'єктивною, простою з чіткими критеріями оцінювання.

2. Національна оцінна шкала є чотириохальною для оцінювання результатів іспитів і диференційованих заліків і двобальною для оцінювання відповідей студентів на недиференційованому заліку.

3. Основним видом контролю знань, умінь, навичок та способів їх застосування є поточний контроль для якого використовується національна оцінна шкала «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» з відповідними до неї балами, тобто числами «5», «4», «3», «2». Ці бали виставляються за кожне практичне (семінарське) заняття в академічний журнал.

4. Всі види діяльності на практичному (семінарському) занятті, в тому числі і за виконану самостійну роботу, оцінюються оцінками «5», «4», «3», «2», які заносяться в академічний журнал.

Самостійно підготовлені теми або розв'язані окремі пізнавальні завдання, що винесені для самостійного опрацювання студентами, оцінюються як частина теми практичного (семінарського) заняття.

5. Критерії оцінювання діяльності студентів на практичних (семінарських) заняттях, практиках, за виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, курсових, дипломних робіт тощо є такими:

Бали	Критерії
1	2
5	Дано повну правильну відповідь, на підставі вивчених теорій, концепцій, законів, ідей тощо; матеріал усвідомлено, викладено в певній логічній послідовності, літературною мовою; відповідь самостійна, допустимі 1-2 несуттєві помилки (це помилки, при яких відповідь є правильною, але помилки у вигляді некоректних висловлювань). При виконанні експериментальних робіт всі дії правильні, з дотриманням техніки безпеки, виконані повністю і зроблені висновки. Експерименти проведено за планом (інструкцією) з урахуванням правил роботи з речовинами, приладами, об'єктами природи та ін.. Продемонстровано організаційні навички (підтримується чистота, охайність робочого місця, економно використані реактиви, роздатковий матеріал тощо). При розв'язуванні задач обрано раціональний спосіб, якщо треба, розв'язок зроблено кількома способами, допущено 1-2 помилки за неухважність (огріхи в оформленні тощо).
4	Дано правильну відповідь на підставі вивчених теорій, концепцій, законів, ідей тощо; матеріал усвідомлено, викладено в певній логічній послідовності, літературною мовою; допустимі 2-3 несуттєві помилки, виправлені за допомогою викладача, або деяка неповнота відповіді, неточність у викладенні матеріалу. Експериментальна робота

	виконана правильно, без суттєвих помилок, зроблені висновки; допускається неповнота проведення чи оформлення експерименту, 1-2 несуттєві помилки в проведенні, оформленні експерименту, в правилах роботи з речовинами, об'єктами природи та обладнанням. При розв'язуванні задач в рішенні та поясненні немає суттєвих помилок; допущено 1-2 несуттєві помилки в рішенні та поясненні, або неповне пояснення (відсутність питань чи пояснень до розв'язування, позначень чи відповіді, що містить необхідний висновок), чи використання одного способу розв'язування при заданих декількох.
3	Навчальний матеріал в основному викладений повно, але при цьому допущені 1-2 грубі помилки (наприклад, невміння застосовувати закони і теорії, правила до пояснення нових фактів); відповідь неповна, хоча і відзначається необхідною глибиною, побудована незв'язно. Допустима незначна допомога викладача (навідні питання). При виконанні експериментальної роботи допущено 1-2 суттєві помилки (в ході експерименту, в поясненні, в оформленні роботи, з техніки безпеки в роботі з речовинами, об'єктами природи і приладами), що виправляються за допомогою викладача. При розв'язуванні задач допущено не більше, ніж одну суттєву помилку, яка виправляється за вказівкою вчителя, неповний запис, із деякими неточностями; рішення в основному здійснюється самостійно, але з помилками в математичних розрахунках.
2	Відповідь виявляє незнання або нерозуміння значної частини навчального матеріалу; допущені істотні помилки, які не виправляються за допомогою викладача, матеріал викладений незв'язно. При виконанні експериментальної роботи допущені грубі помилки (в ході експерименту, поясненні, в оформленні роботи, з техніки безпеки в роботі з речовинами і приладами), які не виправляються навіть за вказівкою вчителя. Мета експерименту, роботи з об'єктами природи не досягнута. При розв'язуванні задач рішення здійснюється тільки за допомогою вчителя; допущені грубі помилки; розв'язання і пояснення побудовані неправильно. Відповідь виявляє повне незнання і нерозуміння основного і істотного в навчальному матеріалі; повна відсутність експериментальних умінь; відповідь виявляє повне невміння розв'язувати задачу.

9. Співвідношення балів національної оцінної, ECTS і 100 – бальної оцінної шкали таке:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. На практичному або семінарському занятті студент може отримати декілька оцінок за різні види діяльності за чотириохальною шкалою від «відмінно» до «незадовільно», але в балах «5», «4», «3», «2».

Наприклад, періодичний контроль, який проводиться двічі в семестрі, є сумою балів (середньозважена оцінка) поточного контролю і балів за контрольну роботу за такою формулою: $S_1 = X_0 + X_1 = 4 + 18 = 22(б)$,

Де S_1 – сума балів за перший періодичний контроль, X_0 – середньозважене балів за всі теми, включаючи теми і питання винесені на самостійну роботу, що передують першому періодичному контролю; X_1 – бали першої періодичної контрольної роботи.

Студент має **право на підвищення** результату тільки однієї контрольної роботи протягом тижня після її написання.

Підсумкова оцінка складається із суми балів за періодичні контрольні роботи за формулою:

$$S = S_1 + S_2$$

Максимальна сума (S) дорівнює 100 балам.

На екзамені студент повинен набрати 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Сума балів (Σ) отриманих на екзамені додається до суми (S) набраних балів за періодичні контрольні і ділиться навпіл. Це дає змогу поліпшити свій рейтинг будь – якому студенту крім того, який не набрав 60 балів. Наприклад, студент перед сесією має 72 бали, що відповідає за національною шкалою оцінці «задовільно». Але, підготувавшись до екзамену, студент може здати на 75 балів. Підсумкова оцінка:

$$\Sigma_{\text{підсум.}} = (\Sigma + S) * 0,5 = (75 + 72) * 0,5 = 73,5$$

За правилом округлення це 74 бали, що відповідає національній оцінці «добре».

Якщо студент навчається стабільно на «добрі» і «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контрольні роботи, то загалом може накопичити 75 і більше балів і не складати іспит. Такий підхід до зарахування «добрих» і «відмінних» оцінок за іспит **стимулює** студента до систематичного навчання, своєчасного відпрацювання пропущених занять і сумлінного ставлення до самостійної роботи з кожної теми курсу. Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені лабораторні, практичні або семінарські заняття і не мати за них незадовільних оцінок.

Невідпрацьовані заняття є підставою для недопущення здобувача вищої освіти до підсумкового контролю **як такого, що не виконав навчальний план.**

11. Рекомендована література

Основна:

1. Березовська Л.І. Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник /Л.І.Березовська, О.С.Юрков. - Мукачєво: МДУ, 2016. - 201 с.
2. Долинська Л.В. Психологія конфлікту : Навчальний посібник / Л.В. Долинська, Л.П. Матіяш-Заяц. – К.: Каравела, 2019. – 304 с.
3. Горелов И. Н. Невербальные компоненты коммуникации / Отв. ред. В. Н. Ярцева ; предисл. В. И. Карасика. — [Изд. стереотип].— М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2013. — 112 с.
4. Загальна психологія: підручник / О.В. Скрипченко та інш. - К.: Либідь. 2019. - 464 с.
5. Максименко С.Д. Загальна психологія. 3-тє вид., перероб. і доп. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури. 2008. - 272 с.
6. Межличностная коммуникация. Под науч. ред. О.И. Матяш /О.И. Матяш, В.М. Погольша, Н.В. Казаринова, С.А. Биби, Ж.В. Зарицкая/ СПб.: речь, 2011. – 560 с.
7. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навч. посіб. — 3-тє вид., випр. — К.: Вища шк., 2004. — 487 с.:

8. Основи соціальної психології [Текст] : підруч. для закл. вищої освіти / за ред. М. М. Слюсаревського. – К. : Талком, 2018. – 579 с.
9. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Загальна психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
10. Слюсаревський М.М., Хазратова Н.В. Соціальна психологія: / М.М. Слюсаревський, Н.В. Хазратова. – Львів: Львівська політехніка, 2019. – 352 с.
11. Ягнюк К. В. Анатомия терапевтической коммуникации. Базовые навыки и техники : [учебное пособие] / К. В. Ягнюк. — М. : Когито-Центр, 2014. — 166 с.

Додаткова

1. Вердербер Р., Вердербер К. Психология общения. – СПб.: прайм – ЕВРОЗНАК, 2015. – 320 с.
2. Джонсон Д. Соціальна психологія: Тренінг міжособистісного спілкування /Пер. з англ. В. Холенка/ Д. Джонсон. – Житомир: ДД «КМ Академія», 2013.
3. Ильин Е.П. Психология общения и межличностных отношений СПб.: Питер, 2016. – 576 с.
4. Методологічні проблеми трансформації комунікативної компетентності психолога в інформаційному суспільстві : монографія В. В. Андрієвська, Е. І. Драніщева, С. П. Тищенко та ін. ; за ред. В. В. Андрієвської. — К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 226 с.
5. Немов Р.С. Общая психология/ Р.С. Немов. М.: Питер. 2008. - 304 с.
6. Сидоренко Е. В. Тренинг коммуникативной компетентности в деловом взаимодействии / Е. В. Сидоренко. — СПб. : Речь, 2008. — 208 с.
7. Психологія: навч. посіб. для студ-тів вищих навч. закл. / за наук. ред. О.В. Винославської. - К.: Инкос. 2005. - 350 с.
8. Гончарук П.А. Загальна психологія: пропедевтика (модульний підхід) / П.А. Гончарук, І.В. Сингаївська. - К. 2009. - 216 с.
9. Куницына В.Н. Межличностное общение : учеб. для вузов / В.Н. Куницына, Н.В. Казаринова, В.М. Погорьша. С.Пб.: Питер. 2003. - 544 с.
10. Межличностное общение / сост. и общ. ред. Н.В. Казариновой, В.М. Погорьши. С.Пб.: Питер. 2001. 512 с.
11. Bee Helen The Developing Child / Helen Bee, Denise Boyd. – 10th ed. – Pearson, 2004. – 564 p.
12. Kassin, Saul Psychology / Saul Kassin. – 4th ed. - Prentice Hall, 2004. – 826 p.
13. Personality Theory and Assessment. Personality Theory and Models. Vol.1 / edited by Gregory J. Boyle, Gerald Matthews, Donald H. Saklofske. - SAGE Publications, 2008. - 783, [24] p.

Періодичні видання:

1. Педагогіка і психологія 2012-2019
2. Шкільному психологу. Усе для роботи 2016-2021
3. Психология и соционика межличностных отношений. - Режим доступу:<http://publishing.socionic.info/index.php/psychology/index>
4. Психологія і суспільство –Режим доступу: <http://journals.uraua.com/index.php/1810-2131>
5. Технології розвитку інтелекту: електронний журнал. - Режим доступу : <http://psytir.org.ua>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Лисина М.И. Потребность в общении // [psychology_6janv_491.rar](#)

2. Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. (Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1.4/17-Г-3165 від 28.09.2010 року) – 3-тє вид., перероб. і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2010. – С. 9-23 http://zu.edu.ua/spf/psihol_vkl.html
3. Психологический словарь // <http://psi.webzone.ru/index.htm>
4. <http://pidruchniki.com>
5. <http://psylib.kiev.ua/>
6. <http://www.gumer.info>
7. http://www.koob.ru/age_psychology
8. <https://studme.com.ua>
9. <https://www.obozrevatel.com>
10. psylist.net
11. <https://library.vspu.edu.ua/inform/psiholog.htm> Новая литература 2013-2019
12. <http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=751>
13. http://socgum.mdpu.org.ua/index.php?option=com_mtree&task=listcats&cat_id=1678
14. <http://psychologiya.com.ua/obshhaya-psixologiya.html>
15. http://maksymenko-psychology.org.ua/Tvory/Book_-_Zagalna_psychologiya_1999.htm
16. <http://pulib.if.ua/book/228>
17. <http://redfox.if.ua/book/zagalyna-psihologija-237.html>
18. <http://eknigi.org/psihologija/125358-zagalna-psixologiya.html>
19. http://www.ted.com/talks/philip_zimbardo_on_the_psychology_of_evil.html – лекція соціального психолога Філіпа Зімбардо о психології зла и жестокости.

Електронні ресурси:

nbuv.gov.ua
flogiston.ru
koob.ru
psylib.kiev.ua
djerelo.com